

CESTOU INSPIRACE A PARTNERSTVÍ...

Konference Pedagogické fakulty UK
k 100. výročí
Jedličkova ústavu a škol v Praze

Sborník abstraktů

100 **Jedličkův ústav a školy**
1913–2013

www.pedf.cuni.cz
www.jus.cz
www.somspol.wz.cz

11. 10. 2013

Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta
Adresa: M. D. Rettigové 4/47, 116 39 Praha 1- Nové Město

Úvodem

Letošní stoleté výročí Jedličkova ústavu a škol v Praze bylo v průběhu více než půlročních oslav provázeno mnoha oslavnými projevy a chválou na adresu zakladatele Prof. Jedličky, jeho následovníků – významných osobností „Jedle“, jakož i na adresu jejich současných pracovníků, žáků a studentů a také všech, kteří tuto významnou instituci podporují. Vedle historického významu a tradice ústavu byl připomínán jeho současný vklad do rozvoje moderní komplexní rehabilitace v podobě každodenního společného úsilí řady odborníků, kteří v JÚŠ pracují – pedagogů, terapeutů, sociálních pracovníků a dalších specialistů.

Poněkud opomenut zůstává význam JÚŠ jako „učící se“ instituce, která sama dává podněty současnému výzkumu v sociálních vědách, zejména pak ve speciální pedagogice. Je proto nanejvýš potřebné připomenout, že je JÚŠ po řadu let také významným zdrojem empirického poznání a že poskytuje příležitosti k učení a studiu jak vlastním klientům a pracovníkům, tak i studentům a profesionálům sociálně vědních oborů.

11. říjen 2013 je dnem završení oslav 100 let Jedličkova ústavu (a jeho škol) prostřednictvím odborné konference *Cestou inspirace a partnerství...*, která, zcela v souladu s významem JÚŠ pro vědu a výzkum v oboru pedagogických věd, proběhne na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze za účasti čestných hostů, současných i budoucích vysokoškolských studentů, vysokoškolských pedagogů, doktorandů a výzkumníků, členů neziskových organizací, dobrovolníků v práci se zdravotně postiženými lidmi a dalších osob.

V titulu slíbenou *inspiraci* přinese konference jistě svým účastníkům v rámci řady připravených odborných příspěvků na témata, která jsou unikátní, vybraná právě pro tuto příležitost, a která nebyla až dosud široce prezentována.

K naplnění *partnerství* dochází již dlouhodobě v rámci tripartity JÚŠ, Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a Somatopedické společnosti, o.s. Věříme, že konference otevře cestu k partnerství a spolupráci JÚŠ s dalšími významnými subjekty.

Úvodem chceme poděkovat všem, kteří se na přípravě konference, jež probíhala od jara 2012, podíleli, a blahopřát všem, kteří se jí rozhodli zúčastnit. Budou jistě mile překvapeni, jak lehce a kvalitně se dá vzdělávat s JÚŠ – touto moderní „učící se“ institucí 21. století.

Vanda Hájková a členové výboru
Somatopedické společnosti, o.s.

Konference je rozdělena do dvou po sobě následujících bloků, každý z nich má vnitřní tematickou soudržnost.

I. blok je nazván *JÚŠ a společnost*

Obsahuje příspěvky zejména z oblasti **historické**, přinášející diachronní pohled na **JÚŠ**, **veřejnoprávní**, týkající se např. bezbariérovosti veřejné dopravy, **mediální** oblasti, v níž příspěvky řeší vliv médií na pojetí ústavu pro lidi se zdravotním postižením i např. vývoj pojmenování od ubožáka, přes mrzáka po člověka s handicapem, dále příspěvky z oblasti **zaměstnávání lidí se zdravotním postižením** či příspěvky z **metodologických** oblastí, týkající se zejména pedagogických přístupů zaměřených na člověka. V neposlední řadě obsahuje také **vize**, čeho z tradic by se měl **JÚŠ** do budoucna držet, kam by se měl pohnout dál.

II. blok je nazván *Věda a výzkum v JÚŠ*

Obsahuje příspěvky, které ukazují šíři a přínos **akademické spolupráce vysokých škol s praxí JÚŠ**. Jedná se o nové **výzkumy** z oblasti lidské kognice, např. fungování jazyka, o vztahy výzkumů a terapie, např. o muzikoterapeutické efekty na rehabilitaci člověka se zdravotním postižením. Dále se jedná o etické přístupy k práci s žáky a studenty **JÚŠ** a rovněž o etické přístupy ke společnosti obohacujícím datům, která tito žáci a studenti přinášejí, nebo o mezinárodní sociologický výzkumný vhled do diskriminujícího vnímání normality versus „jinakosti“ prostřednictvím reflexe výstavy Postižení normalitou, právě završené v galerii DOX. Součástí tohoto bloku je také metaanalýza vysokoškolských **studentských prací**, vypracovaných na základě kazuistik z **JÚŠ**, jež se týkají tak křehkých témat, jako je kouření nebo míra psychické zátěže studentů a zaměstnanců **JÚŠ**, a také představení jednotlivé studentské práce o výzkumu míry dysfázie při osvojování znakového jazyka slyšícím nemluvicím chlapcem a významu spolupráce několika institucí.

Doufáme, že Vám tento Sborník abstraktů přednášek pomůže zorientovat se v jejich obsazích.

Přednášky z **I. bloku** asi velmi zaujmou nejširší veřejnost, posluchače z neziskových sektorů či asistenčních služeb, resp. vůbec oblasti sociálních věcí, a také moderních pedagogických směrů.

Přednášky z **II. bloku** asi budou lákat zájemce o výzkum ve společenských vědách, studenty, diplomanty a doktorandy všech fakult, odborníky z oblasti kognitivních věd a tzv. disability studies.

Oba bloky jsou však volně dostupné, srozumitelné, určené pro všechny posluchače, veškeré přednášky jsou zdarma. Věříme, že si každý posluchač přijde na své.

Přednášející: Jan Pičman

Název přednášky: JÚŠ 120

Abstrakt:

Jedličkův ústav a školy - dnes příspěvková organizace Prahy - prošel v prvním století své existence spolu s naší společností cestu klikatou. Ale zase ne moc. Byl založen z podnětu velmi moderních a sociálně orientovaných lékařů. Přesto, anebo právě proto, významné místo v celkové péči o lidi s postižením od samého začátku zcela samozřejmě zaujímá také oblast vzdělávání. Proč se moderní, odbornou i laickou veřejností zprvu velmi respektované zařízení stalo po sedmdesáti letech tzv. „jedličkárnou-pakárnou“? Proč tento postoj k JÚŠ v některých lidech přetrvává dodnes? Lze podobné zařízení „polidštit“? Jaké jsou rysy ústavnosti a kdo je jejich nositelem? Proč přichází poměrně velké množství mladých lidí, kteří chtějí v JÚŠ pracovat? Má podobné speciální zařízení v dnešním systému vzdělávání vůbec nějaké místo? Proč většina žáků dnešního Jedličkova ústavu a škol trpí dvojným (trojným) postižením? Čemu říkáme dvojný, případně trojný postižení? Čemu se dokážeme, a čemu se nedokážeme věnovat? Kde budeme za dalších dvacet let?

Klíčová slova: speciální škola, ústavy, dítě s dvojným postižením

Medailonek:

PhDr. Jan Pičman vystudoval psychologii na FF UK v Praze. Působil v pedagogicko-psychologické poradně, v dětské psychiatrické léčebně a na Klinice dětské onkologie FN Motol. Od roku 1994 je ředitelem JÚŠ.

Kontakt:

www.jus.cz

j.picman@jus.cz

Publikace:

PIČMAN, J.: *Rozvoj osobnosti dlouhodobě hospitalizovaného dítěte*. In: Speciální pedagogika 3, 1992, s. 42-46.

PIČMAN, J.: *Důležitá je možnost volby*. In: Můžeš. Online verze na adrese <http://www.muzes.cz/archiv/2011/jan-picman-dulezita-je-moznost-volby/>

Máme spíš speciální školu než ústav – rozhovor s J. PIČMANEM – vysílání Českého rozhlasu – Radiožurnál – 27.3.2013 – http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/host/_zprava/jan-picman-mame-spis-specialni-skolu-nez-ustav--1192310

Přednášející: Petr Kolář

Název příspěvku: Rozvoj Jedličkova ústavu v Praze ve 20. letech 20. století

Abstrakt:

Jedličkův ústav byl založen v Praze na Vyšehradě k 1. dubnu 1913. Působení nově vzniklé instituce bylo přerušeno vypuknutím první světové války, otevřením Školy pro vojíny-invalidy a masivním rozvojem ústavních dílen, zaměřených zejména na výrobu protetických pomůcek. V poválečném období bylo třeba zařízení především personálně a ekonomicky stabilizovat. S příchodem nového ředitele Augustina Bartoše se obojí podařilo uskutečnit. Dědictvím 20. let je nová školní budova, vznikla vlastní nemocnice, ústavní dílny se proměnily a specializovaly. Jedličkův ústav se začal pravidelně objevovat na stránkách odborných periodik i běžného tisku a začal vydávat řadu vlastních publikací. Postupně tak byl nastolen vývojový trend, z jehož výsledků těží instituce dodnes.

Klíčová slova: založení Jedličkova ústavu, období první světové války, poválečné období, Augustin Bartoš, nová koncepce, reflexe v tisku 20. let 20. století, aktuální prvky soudobého trendu

Medailonek:

Mgr. Petr Kolář pracuje v Historickém archivu Jedličkova ústavu v Praze, je doktorandem Ústavu dějin lékařství a cizích jazyků 1. LF UK.

Kontakt:

p.kolar@jus.cz ; petr_kolar@seznam.cz

Publikace:

KOLÁŘ, P.: *Jedličkův ústav oslavil 90. výročí své existence*. In: Mentální retardace 43, 2003, s. 27.

KOLÁŘ, P.: *Historie Jedličkova ústavu během druhé světové války*. In: Speciální pedagogika: Časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky, roč. 14, č. 3, 2004, s. 231-248.

KOLÁŘ, P.: *Augustin Bartoš a jeho učitelské počátky*. In: Speciální pedagogika: Časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky, roč. 19, č. 2, 2009, s. 231-248.

KOLÁŘ, P.: *VI. pardubické bienále*. In: Dějiny věd a techniky - History of sciences and technology, roč. XLIII, č. 2, 2010, s. 145-146.

KOLÁŘ, P.: *MUDr. František Neumann: Zapomenutý lékař z Vinohrad*. In: MEMO: Časopis pro orální historii, roč. 1, č. 2, 2011, s. 57-97.

Přednášející: Petra Klimešová

Název příspěvku: JÚŠ očima novinářů. JÚŠ – Má, nebo nemá zboží?

Abstrakt:

Příspěvek vychází z novinových výstřižků, mapujících období od 20. let 20. století dodnes. Pokouší se o lingvisticko-sociální pohled na Jedličkův ústav a jeho „klienty“ v průběhu sta let. Ubožák, invalidní, handicapovaný – tyto pojmy mají překvapivou etymologii, některé z nich spojuje většinově sdílená konotace žebráka s nastavenou dlaní, který společnosti nemá co nabídnout. Zároveň jsou to výrazy velmi často užívané ve výstřižcích novin, výstřižcích, jež vycházejí z jediného tématu – Jedličkův ústav. Přitom je důležité uvědomit si obousměrný vliv sdělovacích prostředků: jednak formulují většinový názor společnosti, jednak jej samy utvářejí. Jak se tedy vyvíjel pohled společnosti na lidi s postižením v průběhu sta let? Opravdu neměli a dosud nemají tito lidé společnosti co nabídnout?

Klíčová slova: archivní novinové výstřižky o Jedličkově ústavu, etymologie pojmenování člověka s handicapem, diachronní pohled na mediální pojetí Jedličkova ústavu, současný Jedličkův ústav a školy

Medailonek:

Mgr. Petra Klimešová vystudovala bohemistiku a fonetiku na FF UK, v současné době pracuje jako korektorka deníku Lidové noviny a působí jako vědecký pracovník v sekci Mluvených korpusů v Českém národním korpusu.

Kontakt:

petra.klimesova@lidovky.cz

Přednášející: Vlasta Stupková, Pavlína Techlová, Eva Völflová,
Jana Anderlová, Veronika Hejzlarová

Název příspěvku: Tranzitní program a Podporované zaměstnávání

Abstrakt:

Příspěvek bude členěn do čtyř částí. V první se budeme věnovat smyslu a přínosu Tranzitního programu, poskytovaného v Jedličkově ústavu a školách, s použitím metody Plánování zaměřené na člověka. Tato část je provázána s přínosem nově vzniklé pozice v JÚŠ – výchovná poradkyně a koordinátorka Tranzitního programu. Představením činnosti a vize do budoucnosti na této pozici bude naplněna druhá část. Dále bude následovat uvedení metody Myšlení zaměřené na člověka – základní myšlenky a hodnoty. Jeden ze stěžejních nástrojů, český překlad Cesta, v originále PATH neboli Planning Alternative Tomorrows With Hope, představíme ve třetí části příspěvku na praktické ukázce. Příspěvek uzavře informace o Centru pracovní rehabilitace, které poskytuje službu Podporované zaměstnávání, zaměřenou jak na podporu klientů při získávání pracovního uplatnění na otevřeném trhu práce, tak na podporu a osvětu zaměstnavatelů. Novinkou v rozšíření služeb pro zaměstnavatele je provádění auditů pracovních příležitostí, přičemž tuto odbornou dovednost získáváme prostřednictvím Roku jinak, projektu společnosti Vodafone.

Klíčová slova: tranzitní program, lidé s tělesným a kombinovaným postižením, přechod ze školy do práce, do samostatného bydlení, pracovní uplatnění na otevřeném trhu práce

Medailonky:

Mgr. Vlasta Stupková je od roku 2006 ředitelkou občanského sdružení Asistence o.s. a ergoterapeutkou v Tranzitním programu v JÚŠ. Vystudovala pracovní a sociální rehabilitaci na FTVS UK. Účastní se projektů věnovaných individuálnímu přístupu k lidem, kteří potřebují sociální služby a myšlení zaměřené na člověka. Působí jako metodička a lektorka kurzů podporovaného zaměstnávání.

Mgr. Pavlína Techlová je vedoucí Tranzitního programu a projektová manažerka. Vystudovala obor Řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích na FHS UK.

Mgr. Eva Völflová je výchovný poradce – koordinátor Tranzitního programu v JÚŠ, pedagog. Vystudovala FTVS UK – obor Tělesná a pracovní výchova zdravotně postižených.

Bc. Jana Anderlová je konzultantka Tranzitního programu pro studenty středních škol JÚŠ. Vystudovala obor Čeština v komunikaci neslyšících na FF UK.

Bc. Veronika Hejzlarová je vedoucí Centra pracovní rehabilitace a projektová manažerka. Vystudovala obor Ergoterapie na 1. LF UK.

Kontakty:

vlasta.stupkova@asistence.org
e.volflova@jus.cz
veronika.hejzlarova@asistence.org

pavlina.techlova@asistence.org
jana.anderlova@asistence.org

Přednášející: Erik Čipera

Název příspěvku: PedF UK a Asistence o.s.: Jedeme v tom s vámi

Abstrakt:

Príspevek bude zaměřen na spolupráci se studenty UK při odstraňování bariér ve veřejné dopravě v Praze v rámci projektu Jedeme v tom s vámi. Projekt Asistence o.s. Jedeme v tom s vámi nabízí od roku 2008 studentům prvního ročníku Katedry speciální pedagogiky PedF UK osobní zkušenost s pohybem na vozíku a asistováním. Studenti mají na jeden den zapůjčen vozík, sami si vyberou trasu a navzájem si asistují v běžném provozu města. Zažívají tak na sobě samých pocity, které provází cestování městem s napůl přístupnou veřejnou dopravou, reakce okolí na člověka se zdravotním postižením, pocity doprovázející spolupráci s asistentem a nabývají další nečekané zkušenosti. Ve svém následném studiu i praxi pak mohou na sobě zakoušené pocity a zkušenosti využít. Projekt rozšiřuje a doplňuje teoretickou část studia a navíc má i přímé dopady na proces odstraňování bariér ve veřejné dopravě. Součástí příspěvku bude zhodnocení spolupráce se studenty i projekce krátkého filmu, který ze spolupráce vznikl, dostupného nyní též na adrese http://www.youtube.com/watch?v=CcjEWvXOw_4.

Klíčová slova: spolupráce studentů PedF UK a Asistence o.s., asistence, zkušenost na vozíku, přístupnost veřejné dopravy, filmový dokument Jedeme v tom s vámi

Medailonek:

Mgr. Erik Čipera je vedoucím osobní asistence v občanském sdružení Asistence o.s. Organizuje mj. vzdělávání dobrovolných asistentů, specializuje se na problematiku bezbariérovosti veřejné dopravy. Je autorem či spoluautorem filmových dokumentů o problematice asistence či přístupnosti dopravy.

Kontakt:

erik@asistence.org

Publikace:

Jedeme v tom s vámi. Filmový dokument http://www.youtube.com/watch?v=CcjEWvXOw_4

Jedeme v tom s vámi 2012. (20 osobností byznysu a médií vyrazilo z domova do zaměstnání veřejnou dopravou na vozíku) Filmový dokument www.youtube.com/watch?v=E4hOh0FHtZc

Manuál asistence. (Základní dovednosti, které osobní asistenti potřebují při doprovodech lidí se zdravotním postižením na mechanickém vozíku) Online verze na adrese http://www.youtube.com/watch?v=z_HQfK8A4fA

Přednášející: Jiří Šváb, Jiří Kantor, Jiří Řehoř

Název příspěvku: Možnost pozitivního obratu v životě mladého člověka s postižením prostřednictvím komplexní péče otevřeného ústavu – pedagogický pohled

Abstrakt:

Společný příspěvek se týká důstojného začleňování lidí se zdravotním postižením do společnosti prostřednictvím speciálních škol a dalších zařízení nejen v JÚŠ. J. Šváb si všímá pasivního doufání v zázračné uzdravení a bezvztahového utopického snění jedince v izolaci (někdy i jeho okolí). Snaží se prostřednictvím skupinové dynamiky a dobře vedeného otevřeného ústavního zařízení o aktivní převzetí odpovědnosti jedince za vlastní činy, a to při budování vztahové kooperativní sítě. Tuto snahu nazývá pedagogikou obratu. Termín má své opodstatnění i z hlediska filozofie, za určitých podmínek lze hovořit o jedinečném přínosu lidí, kteří překonali krizi, pro společnost. J. Kantor se věnuje otázce, proč je důležité, aby zejména lidé s těžkým zdravotním postižením byli nedílnou součástí společnosti, co se od těchto lidí může společnost naučit a proč je potřebuje. Fakta čerpá z výzkumu, který v předchozích letech prováděl v českých speciálních školách. J. Řehoř ve své části vychází ze svého osobitého přístupu, který přirozeným způsobem likviduje bariéry u lidí se zdravotním postižením v profesním i osobním životě.

Klíčová slova: překonání krize, začlenění do společnosti, přínos pro společnost, pedagogika obratu

Medailonky:

Mgr. Jiří Šváb řadu let pracuje ve školství a zdravotnictví na pozicích terapeuta, vychovatele, pedagoga či ředitele. Věnoval se možnosti sociálně pedagogické pomoci dětem znevýhodněným ADHD, odpovědnosti jako filozofickému tématu občanské výchovy, výzkumu strategie učitelů v praxi. Upřednostňuje empirický pohled před publikováním teorií. Aktuálně plní úkoly zástupce ředitele ZŠ a SŠ JÚŠ.

Mgr. Jiří Kantor vystudoval speciální pedagogiku a hudební výchovu na UP v Olomouci. Vzdělával se v oblasti expresivních terapií a psychoterapie. Působil jako vychovatel v ÚSP pro mentálně postižené v Ostravě, pedagoga a v rámci soukromé lektorské a muzikoterapeutické praxe. V současnosti vyučuje na UP v Olomouci, zaměřuje se na oblast somatopedie. Od roku 2011 úzce spolupracuje s JÚS v Praze, organizuje přednášky a semináře pro studenty speciální pedagogiky z UP Olomouc v JÚŠ, podílí se na volnočasových projektech JÚŠ.

Jiří Řehoř pracuje jako asistent pedagoga i jako pedagog v JÚŠ, pomáhá klientům při rozvoji klíčových dovedností (anglický jazyk, počítačová gramotnost) a zároveň coby asistent jim poskytuje také hygienické a další služby.

Kontakty:

j.svab@jus.cz

jiri.kantor@upol.cz

j.rehor@jus.cz

Publikace:

KANTOR, J.; LIPSKÝ, M.; WEBER, J. a kol.: *Základy muzikoterapie*. Praha. Grada 2009.

KANTOR, J.: *Výstupy edukačního procesu v oblasti sociálních kompetencí u žáků s DMO*. (Disertační práce). Univerzita Palackého v Olomouci (Ústav speciálněpedagogických studií) 2013.

KANTOR, J.; LUDÍKOVÁ, L.: *Opportunities for self-realization of pupils with severe cerebral palsy in an educational context*. In: *Procedia – Social and Behavioral Studies*. Elsevier. (v tisku)

PFEIFFER, J.; DVOŘÁK, R.; KANTOR, J. a kol.: *Rehabilitace, fyzioterapie a ergoterapie*. In MÜLLER, O. a kol.: *Terapie ve speciální pedagogice*. Praha. Grada 2013. (v tisku)

Přednášející: Jana Londinová, Michaela Skokanová

Název příspěvku: Práce VTI trenéra ve školách JÚŠ a tvorba Profilu na jednu stránku

Abstrakt:

VTI trenér pracuje pomocí videokamery a zaměřuje se na spolupráci pedagoga, asistenta pedagoga, žáků či studentů ve třídě i mimo ni. Ke spolupráci oslovuje všechny, kteří s jednotlivým učitelem a žákem pracují. Tato metoda nabízí pomoc při zvládnutí problémového chování žáků, slouží jako prevence možných výchovných obtíží v kontaktu učitel-žák, napomáhá zlepšení atmosféry ve třídě, vede k větší spolupráci a vzájemné podpoře uvnitř pracovního týmu.

Tvorba Profilu na jednu stránku je nástroj, který vychází z přístupu zaměřeného na člověka. Rozšiřuje pohled na dítě, podporuje rozvoj sociálních kompetencí všech zúčastněných. Je souborem konkrétních rad a návodů, jak dítě podpořit ve výuce i mimo ni.

Obě metody mají stejný základ – vyzdvihují to, co jde, to, co se daří. Pracují na pozitivních prvcích, sdílení, rozšiřují spolupráci.

Klíčová slova: videotrénink, učitel-žák-ostatní zúčastnění, Profil na jednu stránku, přístup zaměřený na člověka, pozitivní prvky, spolupráce

Medailonky:

Mgr. Jana Londinová vystudovala speciální pedagogiku. Působí na pozici sociální pracovníce ve Speciálně pedagogickém centru JÚŠ a na pozici videotrenéra supervidora pro zaměstnance JÚŠ.

Mgr. Michaela Skokanová vystudovala obor Učitelství na speciálních školách na PedF UK. Pracuje jako pedagožka základních škol v JÚŠ.

Kontakty:

j.londinova@jus.cz

m.skokanova@jus.cz

Publikace:

LONDINOVÁ, J.: *Práce s žáky s tělesným postižením*. In: Benoniová, M. a kol.: *Práce s žáky s tělesným postižením*. Praha. Poweprint s.r.o. 2012.

LONDINOVÁ, J. a kol.: *Profil na jednu stránku ve škole. Metodický průvodce*. In: Sanderson, H.; Smith, T.; Wilson, L.: *Profil na jednu stránku ve škole*. Praha. Projekt Vzděláváním pro změnu za podpory ESF. Rytmus o.s. 2012. (tiskovou verzi v češtině šíří Rytmus o.s.)

Přednášející: Kamila Chroboková

Název příspěvku: JÚŠ ve výzkumech Univerzity Karlovy

Abstrakt:

Cílem příspěvku je stručně shrnout poznatky z nejzajímavějších výzkumů uskutečněných v Jedličkově ústavu a školách v rámci závěrečných prací studentů Univerzity Karlovy v posledních letech. Představené výzkumné projekty byly zaměřeny na sledování významu volnočasových aktivit pro mládež s tělesným postižením, na možnost využití biblioterapie při práci s touto cílovou skupinou a dále na mapování pokroků žáků základní školy praktické v JÚŠ během prvního stupně školní docházky. Jeden z představených výzkumů se orientuje i na zaměstnance této instituce a sleduje míru psychické zátěže pracovníků, další pracuje s klienty i pracovníky zařízení a zaměřuje se na kouření zaměstnanců a klientů Jedličkova ústavu a škol. Příspěvek shrnuje postupy sběru a zpracování dat, cíle a výsledky výzkumů.

Klíčová slova: Jedličkův ústav, Univerzita Karlova, výzkumy, volnočasové aktivity, biblioterapie, psychická zátěž, kouření zaměstnanců a klientů

Medailonek:

Mgr. Kamila Chroboková je doktorandkou oboru Speciální pedagogika na PedF UK. Provádí výzkum Inkluze ve volnočasových aktivitách. Pracuje jako vychovatelka v JÚŠ a také trenérka bocii ve Sportovním klubu JÚŠ.

Kontakt:

k.chrobokova@jus.cz

Přednášející: Radka Majerová

Název příspěvku: Poznání od žáků a studentů JÚŠ – o fungování jazykových metafor, kognici a lidském myšlení.

Abstrakt:

Příspěvek ukáže poznání, jaké mohou přinést žáci a studenti JÚŠ společnosti o fungování jazyka v lidské mysli. Na příkladu osvojování psaného jazyka žáky a studenty s vývojovou anartrií, kteří celoživotně nemohou mluvit, si ukážeme význam metaforického myšlení v mozku člověka. Na úspěšné rehabilitaci procesu metaforického myšlení u dospělého studenta JÚŠ poukážeme na neplatnost některých generalizovaných teorií – ty mluví o nemožnosti osvojování jazykových dovedností u lidí jednak mj. s pravohemisférovým handicapem (v případě metafor), a jednak po uplynutí období adolescence (jedná se o tzv. maturační teorie, které hovoří o nemožnosti úspěšně rozvíjet jazykový potenciál po uplynutí určitého věku). Představíme si důležitost longitudinální (dlouhodobé) terapie, kterou JÚŠ svou koncepcí nabízí, ukážeme, jak má dlouhodobá terapie v čase smysl a jak neexistuje strop, za nímž by již nemělo smysl spolupracovat s žákem či studentem. V neposlední řadě poukážeme na podceňování intelektových schopností nemluvicích lidí a díky datům, která nám přinášejí, také na podceňování neverbálního myšlení u člověka vůbec.

Klíčová slova: klinická lingvistika, vývojová anartrie, metafora v lidské kognici, longitudinální terapie, poznatky od nemluvicích lidí, sociolingvistika, psycholingvistika, oddiskriminování nemluvicích lidí

Medailonek:

Mgr. Radka Majerová pracuje jako klinická lingvistka v JÚŠ. Je doktorandkou v Ústavu českého jazyka a teorie komunikace na FF UK. Zabývá se individuální výukou českého jazyka, terapiemi lidí s jazykovými obtížemi, klinickou lingvistikou, psycholingvistikou a neurolingvistikou.

Kontakt:

r.majerova@jus.cz

Publikace:

MAJEROVÁ, R.: *Maturační teorie a suspektně jazyková porucha vývojová anartrie*. In: Studie z aplikované lingvistiky 2, 2010, s. 35–49.

MAJEROVÁ, R.: *Pojmová metafora v jazyce vývojových anartriků*. In: Studie z aplikované lingvistiky 2, 2011, s. 23–35.

MAJEROVÁ, R.: *Lingvistika ve speciální pedagogice*. In: Müller, O. a kol.: *Terapie ve speciální pedagogice*. Praha. Grada 2013. (v tisku)

Přednášející: Anna Moudrá

Název příspěvku: Osvojování českého znakového jazyka slyšícím nemluvicím chlapcem z JÚŠ v pubescentním a adolescentním věku. Spolupráce institucí

Abstrakt:

Příspěvek představí studentský výzkum, který se snažil odpovědět na otázku, zda se suspektní dysfázie, vyjevující se u nemluvicího, zároveň však slyšícího adolescentního inteligentního chlapce s vývojovou anartrií se 100% porozuměním mluvenému jazyku na neschopnosti osvojit funkční psanou češtinu, bude promítat také do osvojování českého znakového jazyka (dále ČZJ). Upozorní na komfortnost terapie, v které bylo vývojovému anartrikovi v JÚŠ od jeho 13 do jeho stávajících 19 let adekvátně nabízeno osvojování ČZJ jako cizího jazyka za účelem nalézt vyjadřovací prostředek pro vzdělávání i každodenní komunikaci. Z odpoví dosud nezodpovězenou otázku v oblasti problematiky českého jazyka i ČZJ po případném promítnutí dysfázie také do osvojování ČZJ a vysloví hypotézu o možné příčině chlapcových obtíží, jež se může nacházet v oblasti pracovní paměti. Poukáže na význam spolupráce institucí, v tomto případě FF UK v Praze, Jedličkova ústavu a škol v Praze a Pevnosti – Českého centra znakového jazyka.

Klíčová slova: vývojová anartrie, nefunkční psaná řeč, suspektní dysfázie, osvojování českého znakového jazyka, pracovní paměť, komunikační komfort, studentský výzkum, spolupráce institucí

Medailonek:

Bc. Anna Moudrá studovala obor Čeština v komunikaci neslyšících na FF UK v Praze. Řadu let působila jako znaková asistentka pedagoga v JÚŠ. Pracuje v Pevnosti – Českém centru znakového jazyka.

Kontakt:

annamoudra@seznam.cz

Přednášející: Markéta Gerlichová

Název příspěvku: Muzikoterapie v praxi i výzkumu

Abstrakt:

Přednáška se bude zabývat přehledem oboru muzikoterapie, stručným připomenutím historie muzikoterapie v Jedličkově ústavu a školách. Autorka přiblíží posluchačům současný vývoj oboru muzikoterapie v Evropě a ve světě a aktuální trendy oboru v souvislosti s rozvojem neurověd a aplikací výsledků výzkumů do praxe. Součástí přednášky budou ukázky kazuistik, zaměřené na různé muzikoterapeutické cíle v rámci rehabilitačního procesu.

Klíčová slova: historie muzikoterapie, muzikoterapeutické kazuistiky, efekty současné muzikoterapie, neurovědný výzkum

Medailonek:

Mgr. Markéta Gerlichová pracuje na Klinice rehabilitačního lékařství 1. LF UK a VFN Praha 2 jako muzikoterapeut, speciální pedagog a fyzioterapeut.

Kontakt:

www.mg-muzikoterapie.cz ; mgerl@lf1.cuni.cz

Publikace:

GERLICHOVÁ, M.: *Rehabilitace, fyzioterapie a ergoterapie*. In: Müller O. a kol.: *Terapie ve speciální pedagogice*. Praha. Grada 2013. (v tisku)

GERLICHOVÁ, M.: *Muzikoterapie a improvizace s lidmi po traumatickém poškození mozku v rámci neurorehabilitace (Music Therapy and Improvisation with People after Traumatic Brain Injury in their Neurorehabilitation at Day Care Centre)*. In: *Sound Effects annual newsletter*, 6/fall 2011, p. 19-23.

GERLICHOVÁ, M.: *Muzikoterapeutická metoda IKAPUS*. In: *Arteterapie* 9/2009, s. 32-38.

GERLICHOVÁ, M.: *Muzikoterapie v rehabilitaci pacientů po poškození mozku*. In: *Arteterapie* 5/2006, s. 36-40.

GERLICHOVÁ, M.: *Muzikoterapie v rehabilitaci*. In: Votava J. a kol.: *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. Praha. Karolinum 2005.

Rozhovor s M. GERLICHOVOU – vysílání Českého rozhlasu – 31.5.2013 – pořad Dobrá vůle Plus – www.rozhlas.cz

Muzikoterapie při rehabilitaci pacientů po poranění mozku – M. GERLICHOVÁ v pořadu Klíč – vysílání České televize – 16.10.2007 – www.ceskatelevize.cz/porady/1096060107-klic/

Odkazy na další publikace a řadu rozhovorů M. Gerlichové v médiích lze nalézt na www.mg-muzikoterapie.cz

© OU Knihařské práce JÚŠ

Materiál prošel jazykovou úpravou (r.majerova@jus.cz)